

Rapporten All-Archeo bv 2307

Archeologienota
Zelee – Baaikensstraat 33

Natasja Reyns en Jordi Bruggeman

Bornem
2025

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2025/12.807/88

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken	8
2.3.3	Werkwijze	12
2.4	Assessmentrapport	12
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	12
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	18
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	22
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	24
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	24
3	Samenvatting	26
4	Bibliografie	27
4.1	Publicaties	27
4.2	Websites	27
5	Bijlagen	28
5.1	Archeologische periodes	28

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2025B418

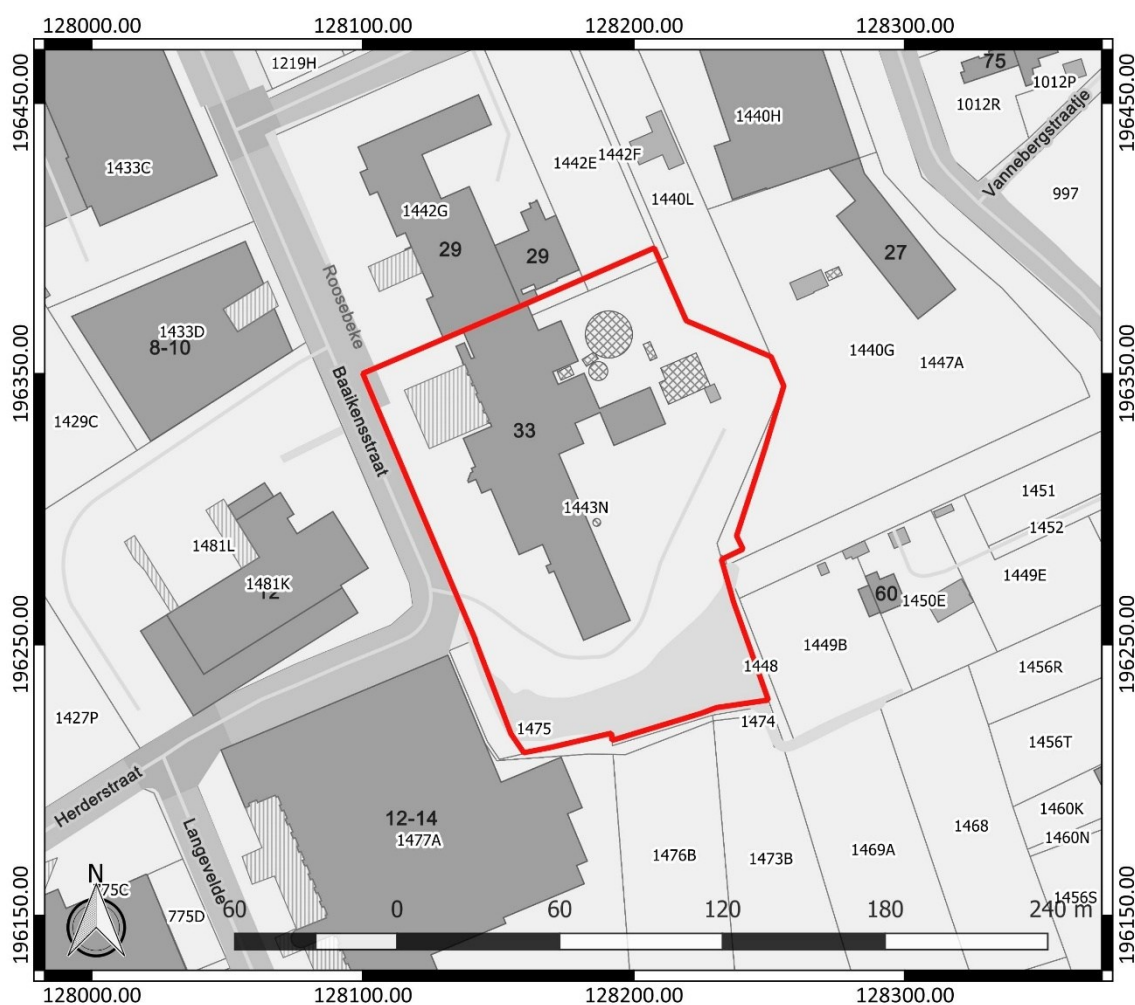
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Oost-Vlaanderen, Zelee, Zelee, Baaiensstraat, Langgevele

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 128100.03, 196210.09
- 128255.38, 196396.53

Kadastraal plan:

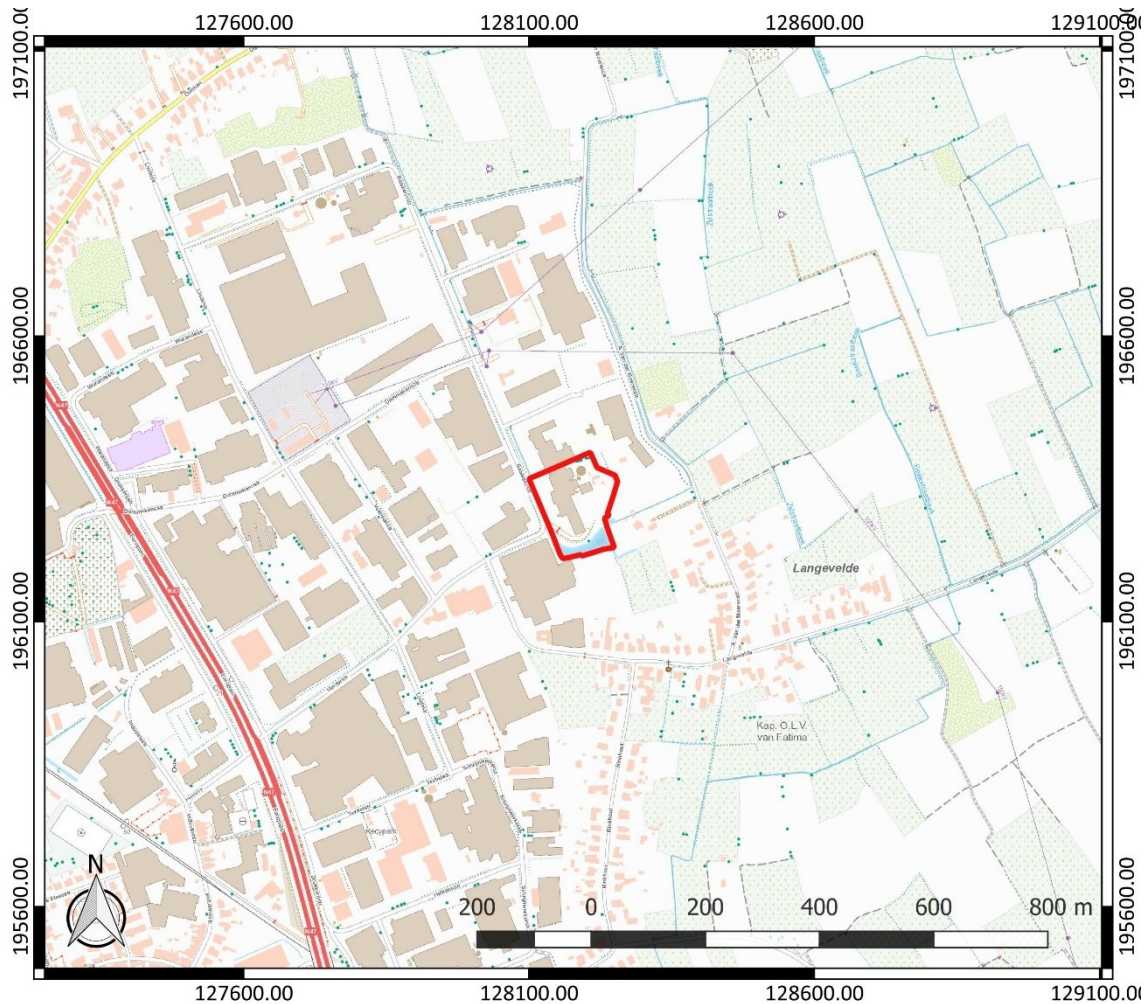

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Zele, Afdeling 1, sectie A, nummers 1440G, 1442E, 1442G, 1443N

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 18561 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 03/03/2025 – 11/03/2025

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, ijzertijd, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

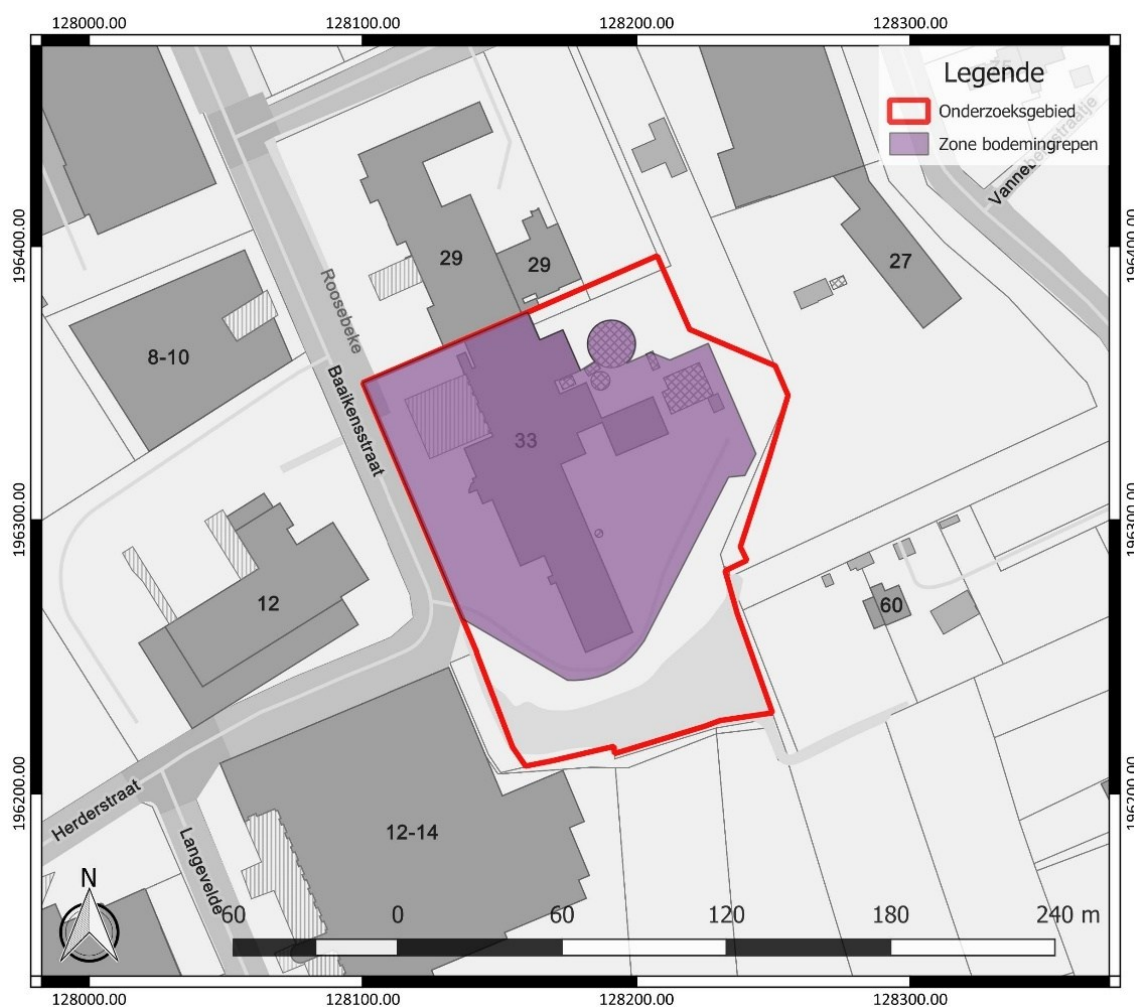
2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: in een zone van ca. 12.193 m² worden bodemingrepen gepland in het kader van de geplande werken (Figuur 3).

Figuur 3: Zone met bodemingrepen (paars), weergegeven op het kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein wordt de bestaande bebouwing, inclusief nutspullen en verharding grotendeels gesloopt en worden enkele bomen gerooid (Figuur 7). In het noordoosten blijft een stuk van de bestaande verharding behouden.

De bestaande bebouwing is niet onderkelderd. Ze is gefundeerd op een vloerplaat op volle grond, met een verstoringsdiepte van ca. 30 tot 50 cm. De funderingsstroken variëren tot een diepte van maximum 1,40 tot 2,0 m t.o.v. de nulpas. Voor de bestaande verharding gaan we uit van een verstoring van ca. 50 cm diep.

Figuur 4: Bestaande bebouwing en verharding

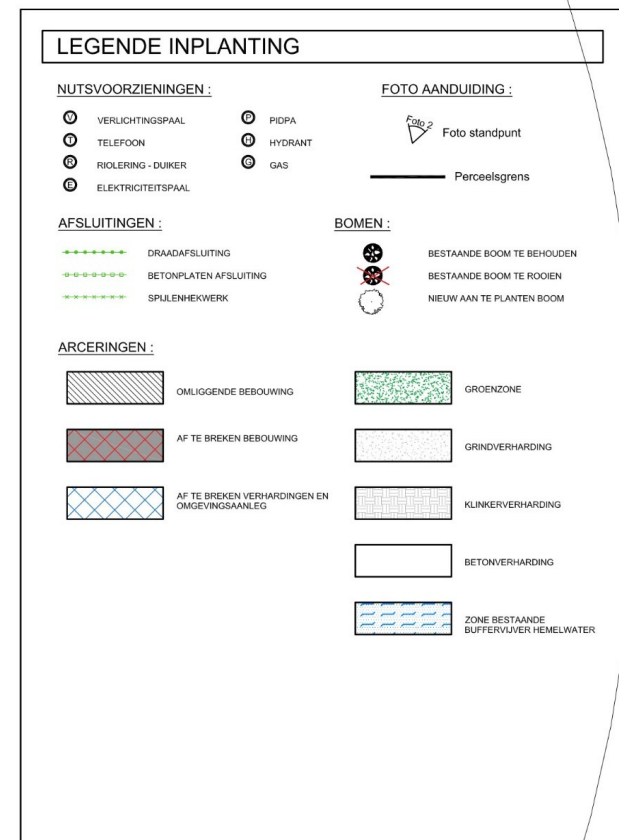

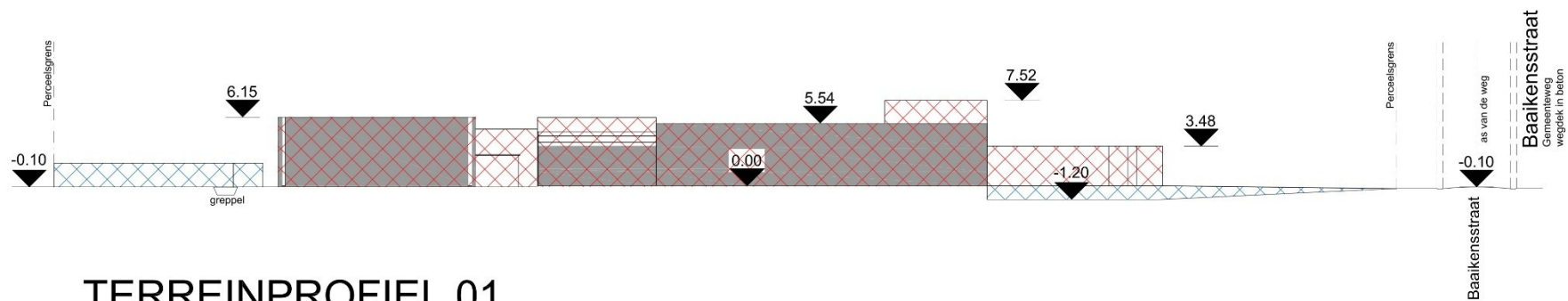
Figuur 5: Bestaande bebouwing en verharding

Figuur 6: Bestaande bebouwing en verharding

Figuur 7: Plan afbraak

TERREINPROFIEL 01

Bestaande toestand Schaal 1:200

Figuur 8: Terreinprofiel

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied. Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferentieerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

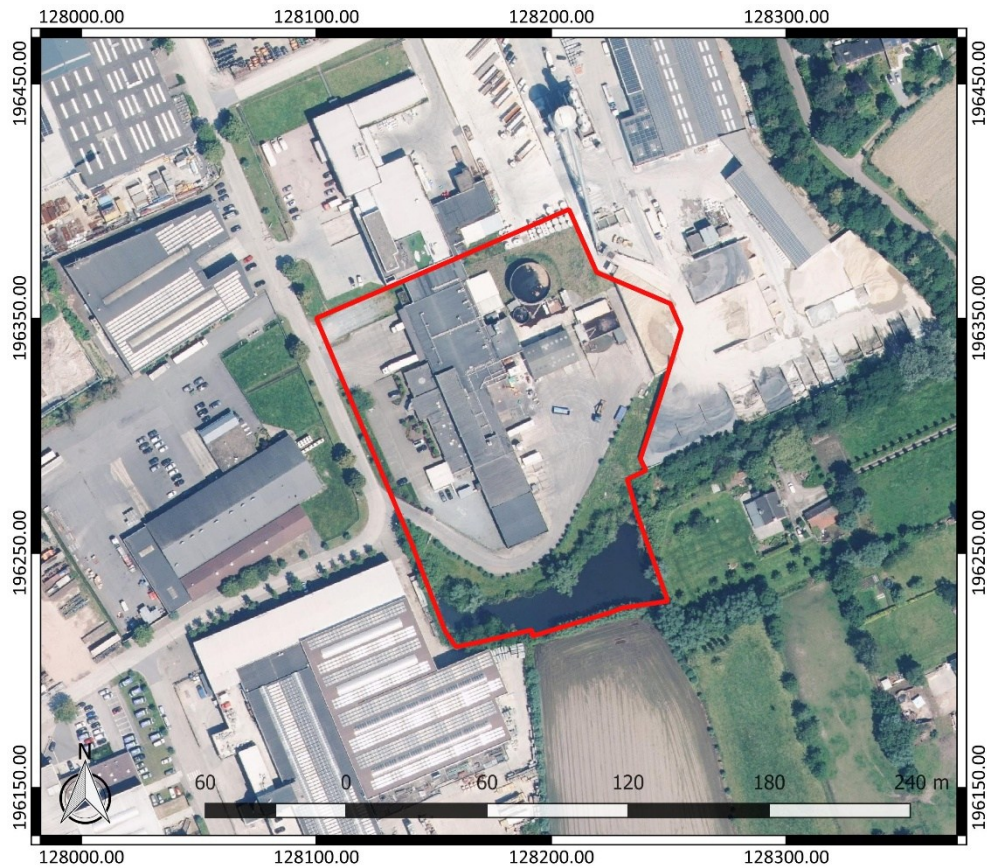
2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied is gelegen op vrij grote afstand ten noordoosten van het centrum van Zele, tussen de Baaikensstraat in het zuidwesten en het noordwesten en de A. Van der Moerenstraat in het noordoosten (Figuur 9). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in agrarische gebieden. Aan de zuidwestelijke rand van het onderzoeksgebied bevindt zich de Roosebeke. Deze watert af in noordwestelijke richting. Ook de Zeelstraatbeek en de Beekstraatbeek, ten noordoosten van het onderzoeksgebied en de Poldergote ten zuidwesten van het onderzoeksgebied wateren af in noordwestelijke richting. De ten zuiden van het onderzoeksgebied gelegen Donkgote en Laregote wateren dan weer af in zuidoostelijke richting (Figuur 11).

Geomorfologisch behoort Zele tot de Vlaamse Vallei. Dit is een lage, zandige vlakte met een gemiddelde hoogte van minder dan 10 m TAW die licht afhelt naar het noorden toe. De Vlaamse Vallei bestaat uit een complex van deels bedolven pleistocene thalwegen die in opeenvolgende fasen tot diep in het substraat zijn ingesneden en tussendoor met oud-quartaire-, Eemian- en Weichseliaanafzettingen opgevuld zijn. De dikte van het pakket kan tot meer dan 25 m bedragen. Het huidige oppervlak bestaat uit het topvlak van de laatste fluvioperiglaciale Weichseliaanafzettingen. Op het einde van het Weichseliaan en tijdens het Holoceen hebben rivieren zich ingesneden in dit oppervlak en het tot een laagterras herschape. Deze vroeg-holocene dalen zijn gedeeltelijk opgevuld door jong alluvium.³

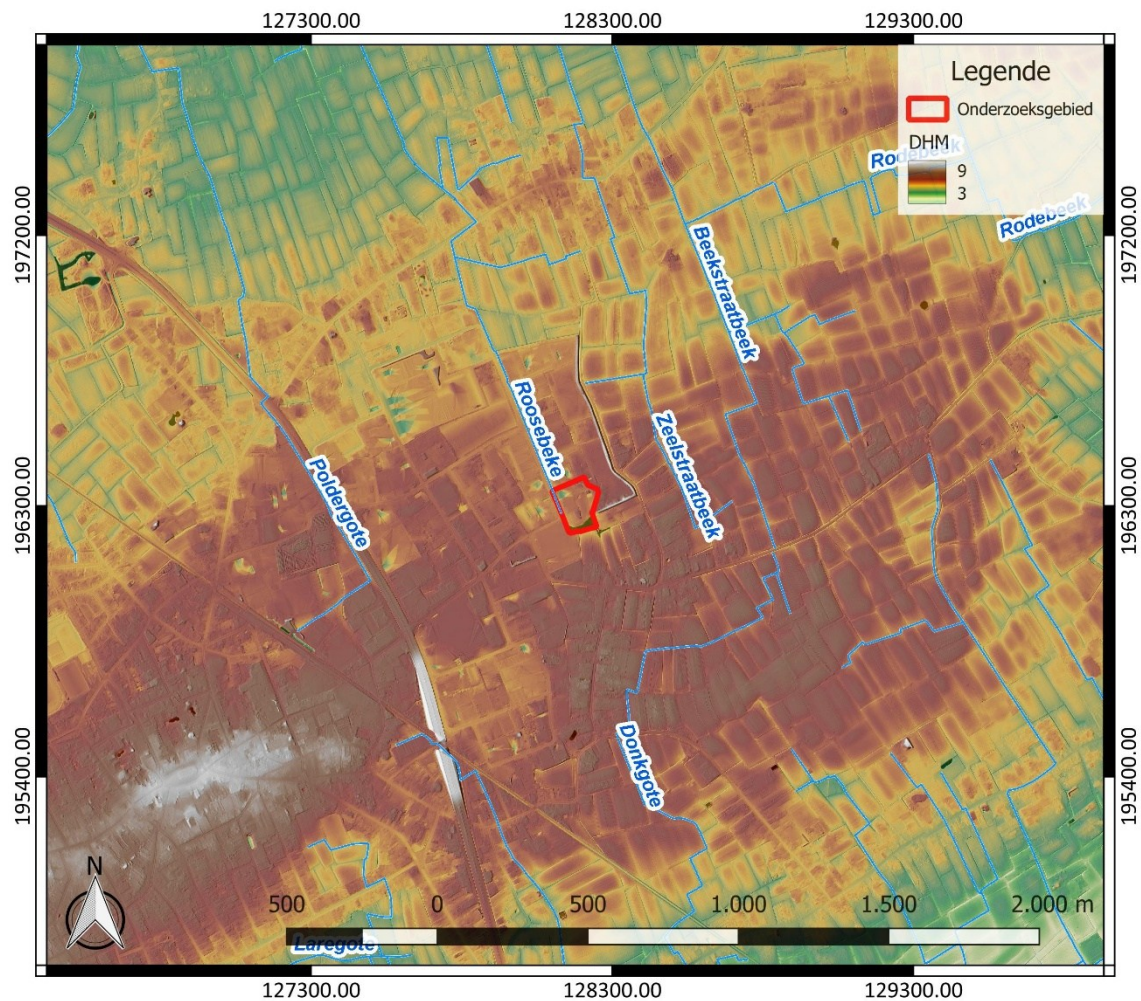
³ Vermeire *et al.* 2000, 6

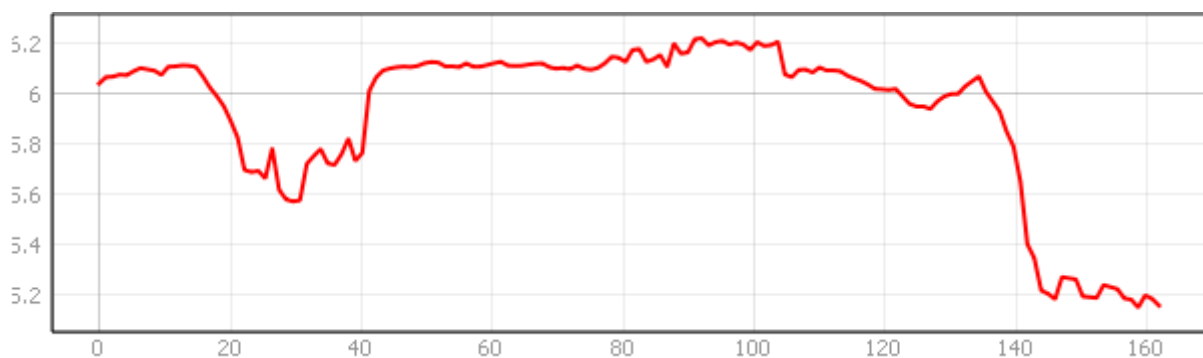
Figuur 9: Luchtfoto van 2024 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 10: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Multidirectional hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm, met aanduiding van het onderzoeksgebied

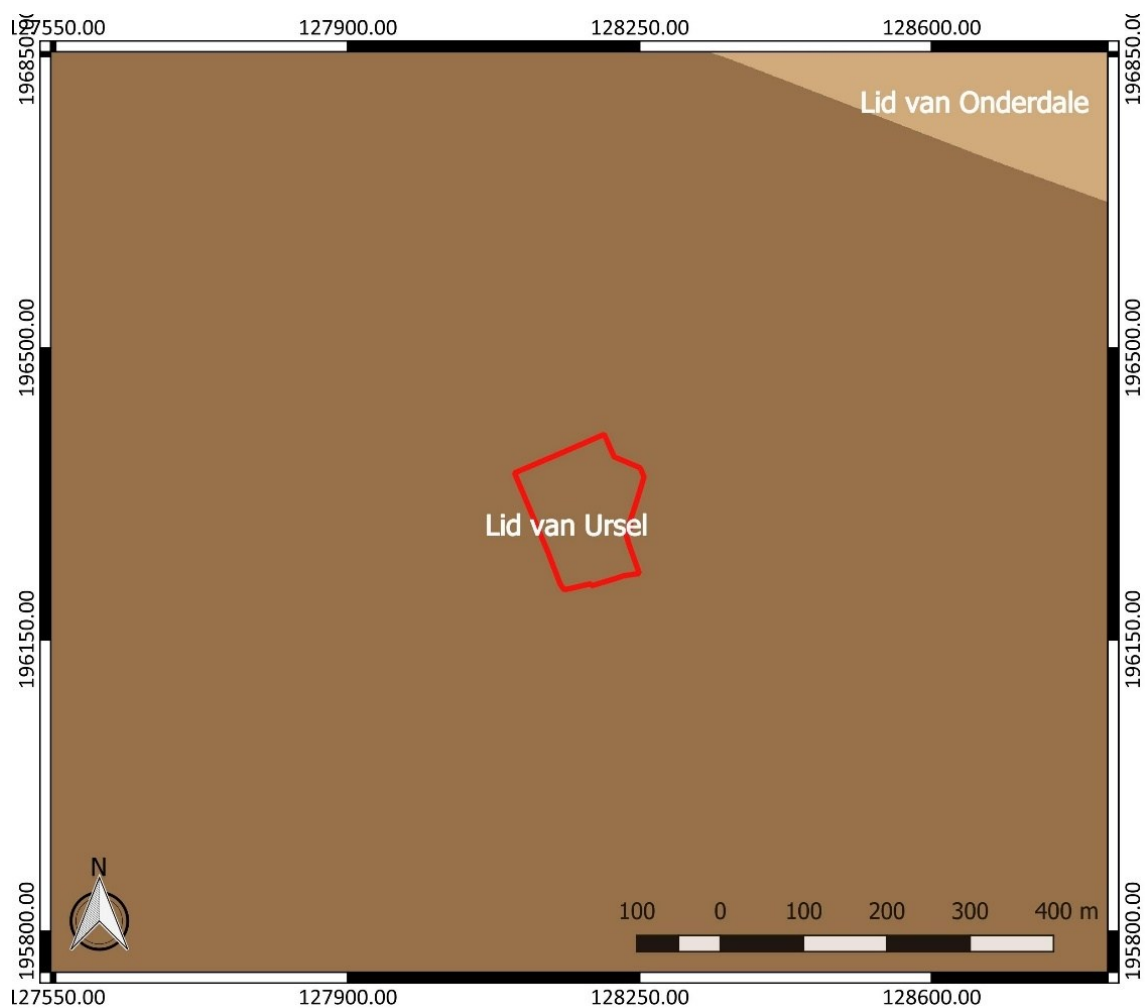
Figuur 11: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 12: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Het onderzoeksgebied bevindt zich op de noordwestelijke flank van een noordoost-zuidwest georiënteerde rug (Figuur 10). Het onderzoeksgebied is vrij vlak. Het lijkt er op dat de topografie is aangepast bij de aanleg van het bedrijventerrein, maar in het zuidoosten is het terrein wat lager gelegen omwille van de aanwezigheid van een buffergracht. Ook in het noordwesten is het terrein plaatselijk wat lager gelegen omwille van de aanwezigheid van een los- en laadkade. Het terrein kent een hoogte van 5,2 tot 6,2 m TAW (Figuur 12).

Op het Digitaal Hoogtemodel (Figuur 10) is te zien dat in de omgeving van het onderzoeksgebied bolle akkers aanwezig zijn. Een bolle akker wordt omschreven als een akkerperceel dat een gedrukt boogvormig profiel vertoont. Zowel in de lengte- als in de breedterichting vertoont het perceel een symmetrische opbouw. Het centrum van het perceel heeft een uitgesproken niveauverschil met de akkerrand. De akkerrand wordt gekenmerkt door een terrasvormige opbouw van gracht tot akkerrand. De aanleg van bolle akkers in het Waasland kan gesitueerd worden in de 15de en 16de eeuw en moet gezien worden als een grootschalige ontginningsoperatie. Ze werden aangelegd om de drainage en de fertiliteit van de grond te verbeteren, maar in tegenstelling tot de beddenbouw die elk jaar opnieuw werd aangelegd, was de bolle akker een blijvende structuur in het landschap en werden de akkers in een éénmalige gebeurtenis aangelegd.⁴

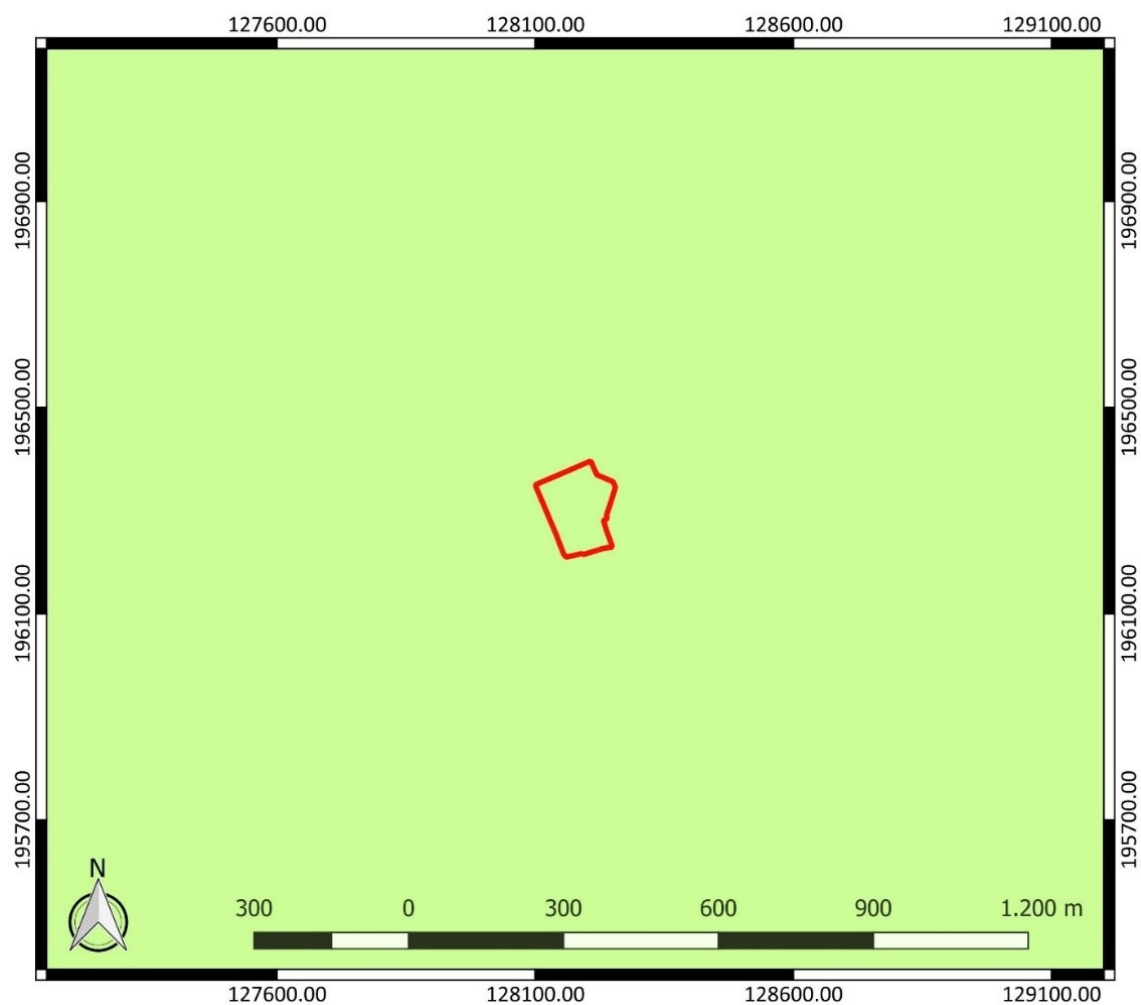
Figuur 13: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 13) bestaat uit het Lid van Ursel. Dit wordt gekenmerkt door grijsblauwe tot blauwe klei.⁵ De quartairgeologische kaart (Figuur 14) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan.⁶

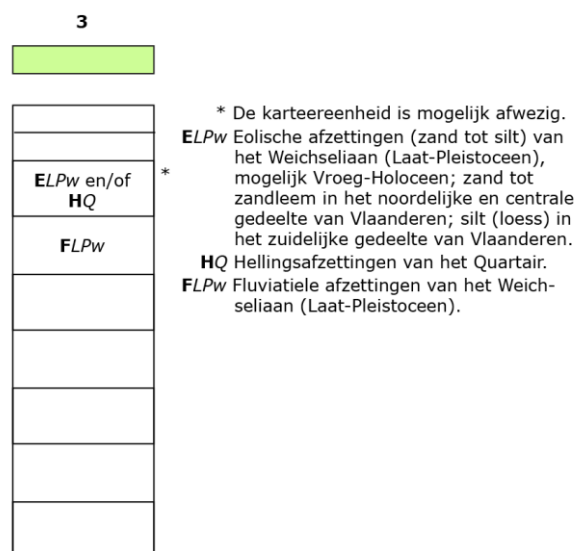
⁴ Ampe/Langohr 2006, 163-166

⁵ www.geopunt.be/kaart

⁶ www.geopunt.be/kaart

Figuur 14: Quartaairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

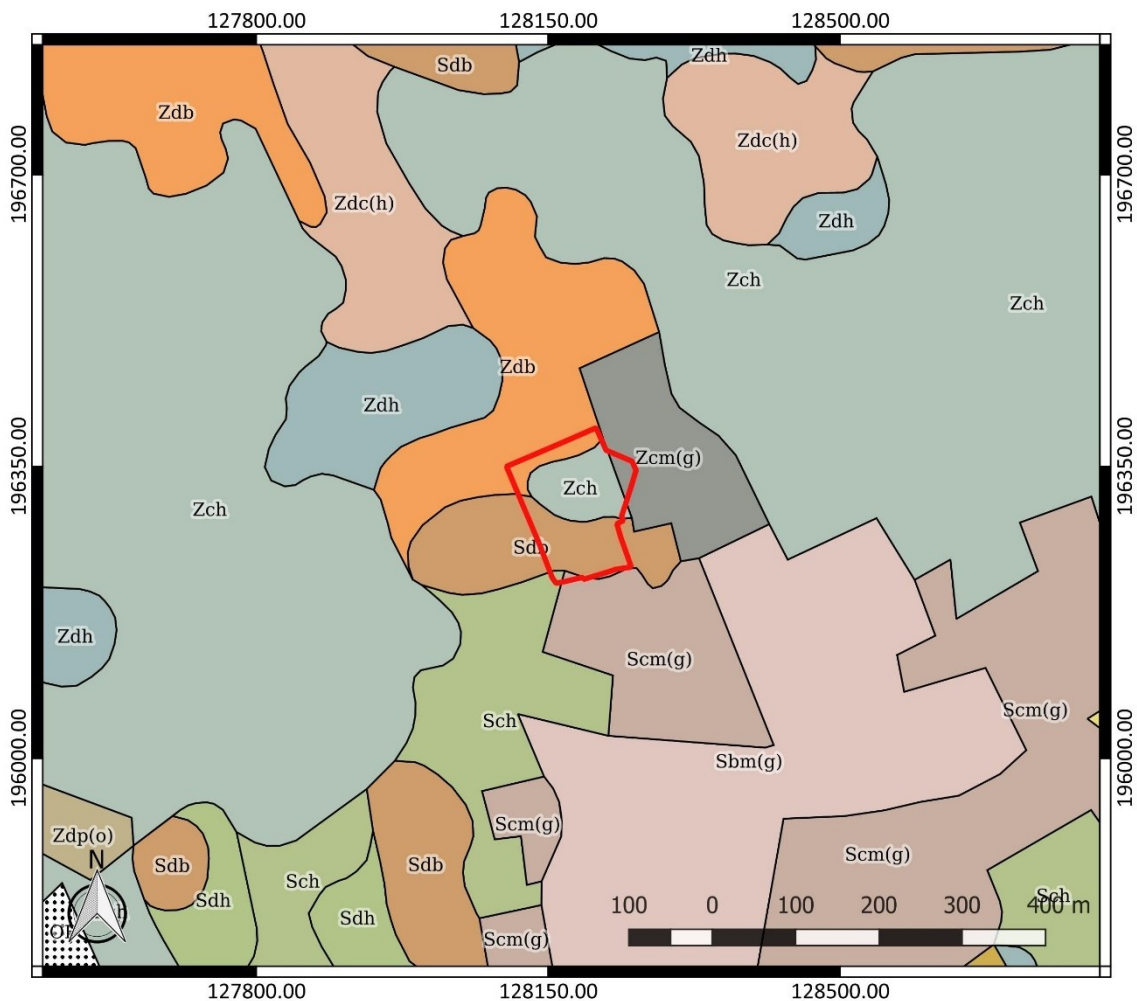

Figuur 15: Legende bij de quartaairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 16) situeert verschillende bodems ter hoogte van het onderzoeksgebied. In het noordwesten toont ze een matig natte zandbodems met structuur B horizont (Zdb) en in het zuidoosten een matig natte lemig zandbodems met structuur B horizont (Sdb). Centraal binnen het

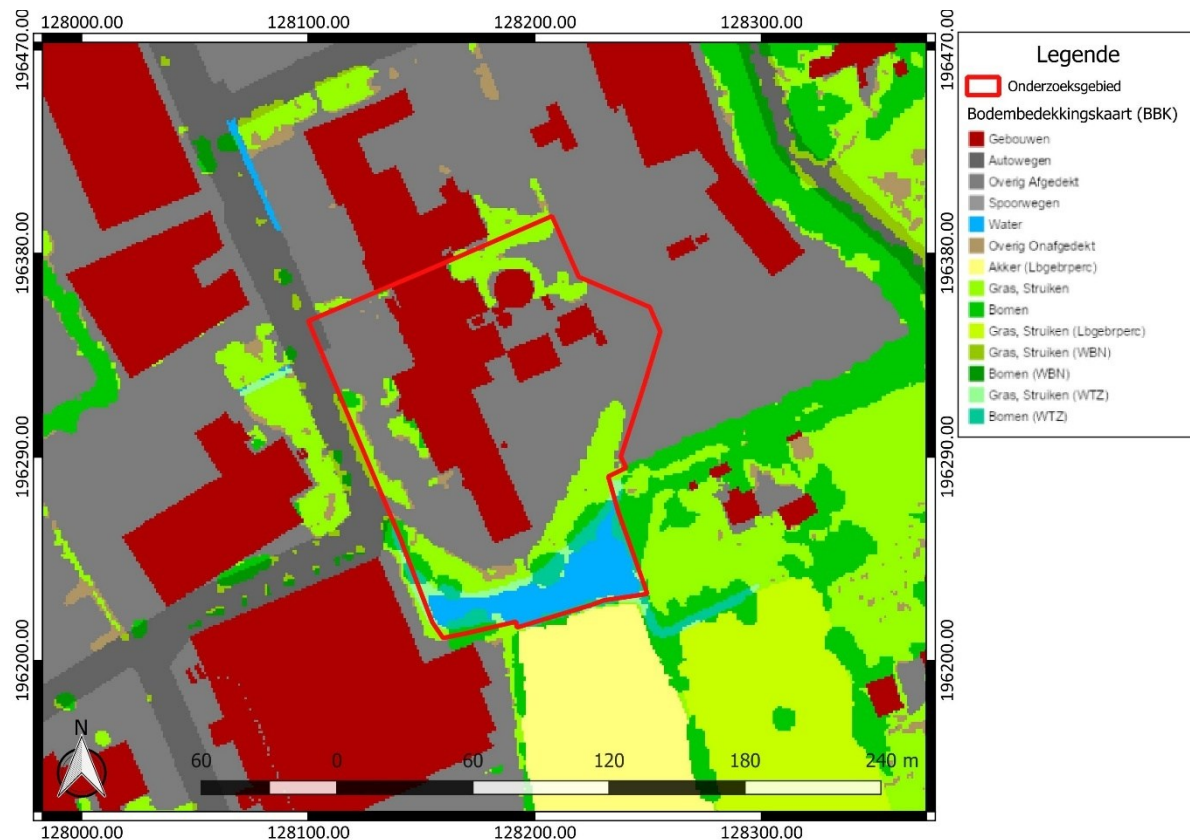
onderzoeksgebied geeft de bodemkaart een matig droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont (Zch) weer. In het noordoosten komt een matig droge zandbodem met dikke antropogene humus A horizont met grijsachtige kleur voor (Zcm(g)). Mogelijk komen in het uiterste zuiden nog een matig droge lemig zandbodem met dikke antropogene humus A horizont met grijsachtige kleur voor (Scm(g)) en een matig droge lemig zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont (Sch) voor.

Er is dus een overgang op te merken van een matig droge bodem naar een matig natte bodem. In hoeverre dit in verband staat met de oorspronkelijke topografie is niet duidelijk omdat deze lijkt aangepast bij de inrichting tot bedrijventerrein.

Figuur 16: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskaart gebouwen en verhardingen te bemerken. Voor het overige wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart ingenomen door gras, struiken, bomen en water (Figuur 17). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 9).

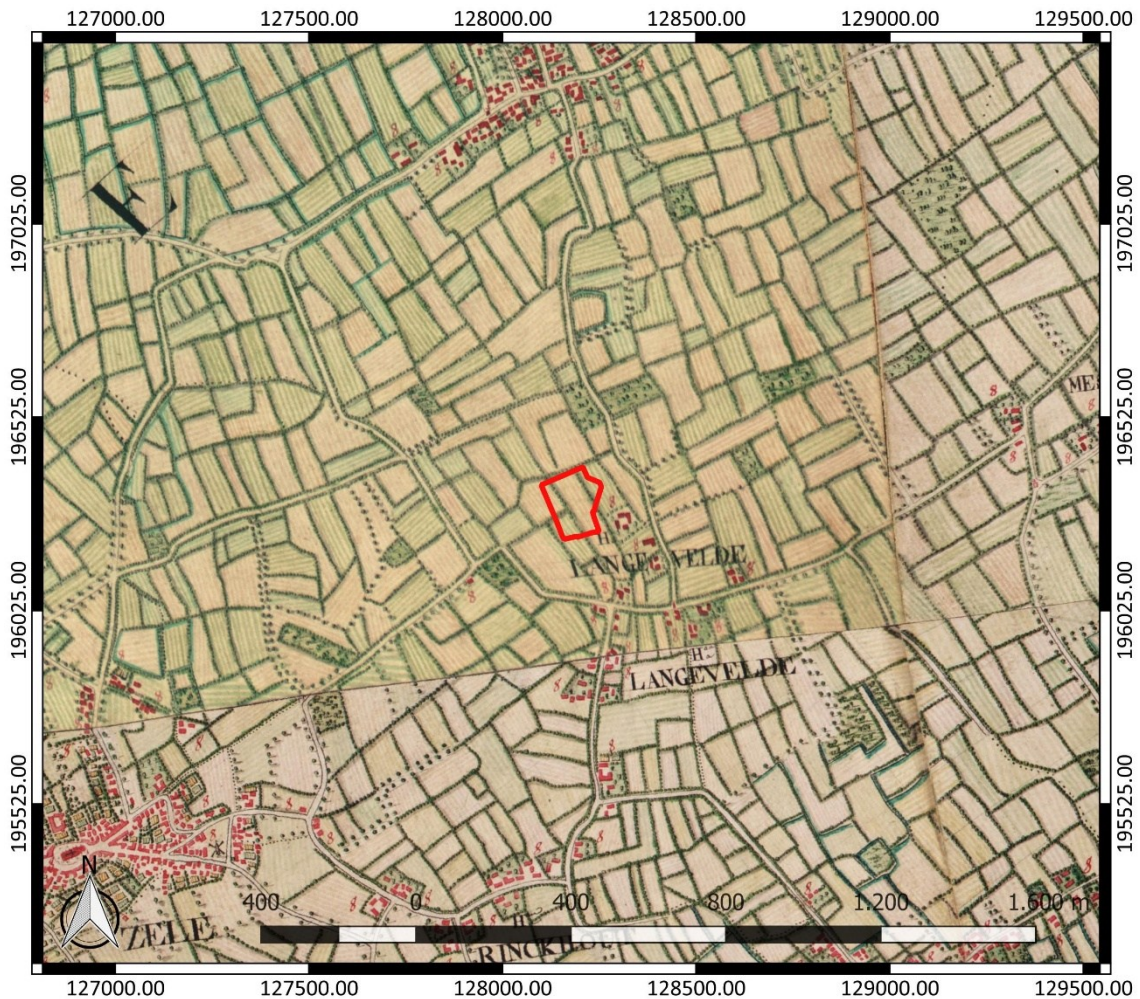
Figuur 17: Bodemgebruikskartaal met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De oudste gekende vermelding van Zele dateert van rond het jaar 800. Op dat moment schonk Karel de Grote het grondgebied aan Sint-Ludgerus, stichter van de abdij van Werden (in Essen, Duitsland). Voor 1141 bouwden de monniken een proosdij en waarschijnlijk ook een eerste kerk in Zele. In 1452, tijdens de gevechten tussen Gentse opstandelingen en het leger van de Graaf van Vlaanderen, werd er brand gesticht in het dorp. Een deel van het dorp, het kasteel van de Hoek, de proosdij en de kerk werden hierdoor getroffen. De monniken verlieten Zele en keerden voorgoed terug naar Werden. In het jaar 1485 brandde de kerk opnieuw af. Op het einde van de 17de eeuw en in het begin van de 18de eeuw werd de huidige, barokke Sint-Ludgeruskerk opgetrokken. Zele was tot in het begin van de 20ste eeuw een belangrijk textielcentrum. De gemeente stond bekend om haar jutefabrieken en de vlasteelt. In de 19de eeuw kende ook de naaldkant een bloeiperiode.⁷

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 18). Het onderzoeksgebied bevindt zich ten noordoosten van de historische dorpskern van Zele, op enige afstand ervan. Ten zuidoosten van het onderzoeksgebied bevindt zich bebouwing die deel uitmaakt van het gehucht Langevelde.

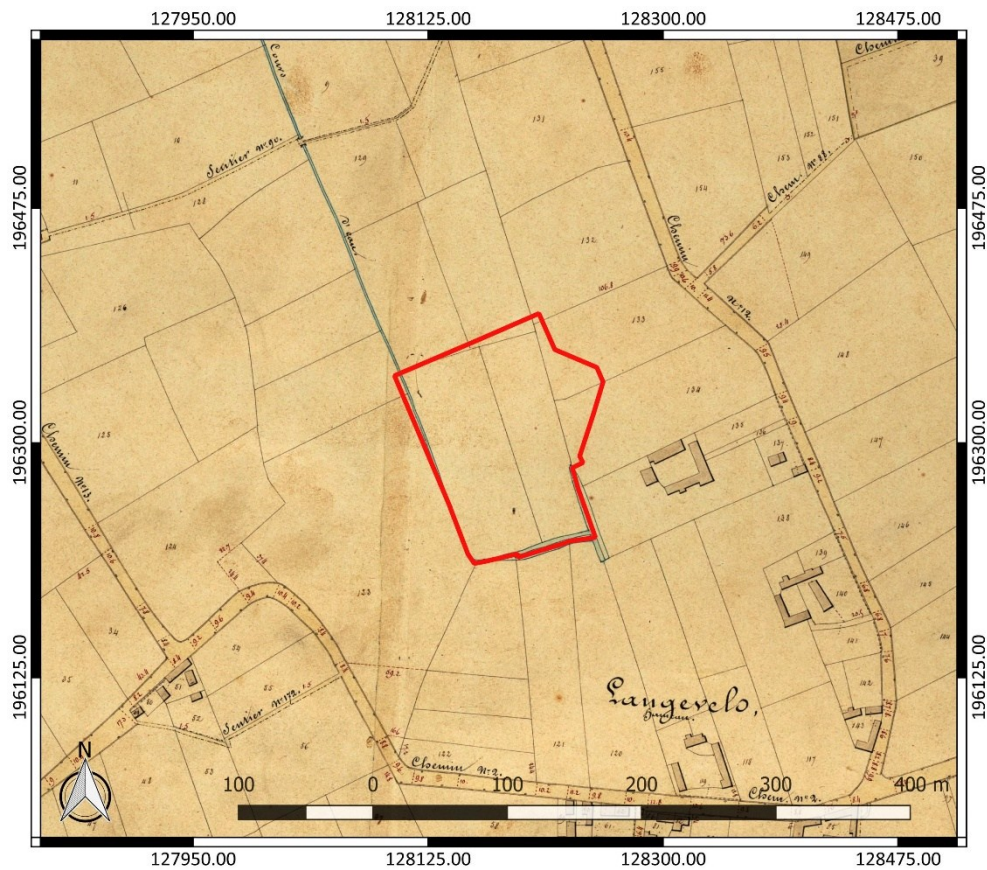
⁷ <https://www.zele.be/producten/detail/78/geschiedenis>

Figuur 18: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is er nog steeds geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland. De Roosebeke bevindt zich al ten zuidwesten van het onderzoeksgebied. Aan de zuidoostelijke rand van het onderzoeksgebied bevindt zich een gracht of een vijver. De Baaikensstraat is nog niet te zien. De A. Van der Moerenstraat ten noordoosten van het onderzoeksgebied is er wel al (Figuur 19). De atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardige situatie als de Atlas der Buurtwegen weer. De vijver of gracht aan de zuidoostzijde van het onderzoeksgebied sluit aan op de waterloop ten zuidwesten van het onderzoeksgebied. De A. Van der Moerenstraat wordt benoemd als de Pataterstraet (Figuur 20).

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 21) toont ons dat het onderzoeksgebied in gebruik is als gras- of als akkerland. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 22) laat zien dat de huidige bebouwing en verharding binnen het onderzoeksgebied grotendeels is aangelegd en dat de buffervijver is uitgegraven. Het beeld komt reeds vrij goed overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 9).

Figuur 19: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 20: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

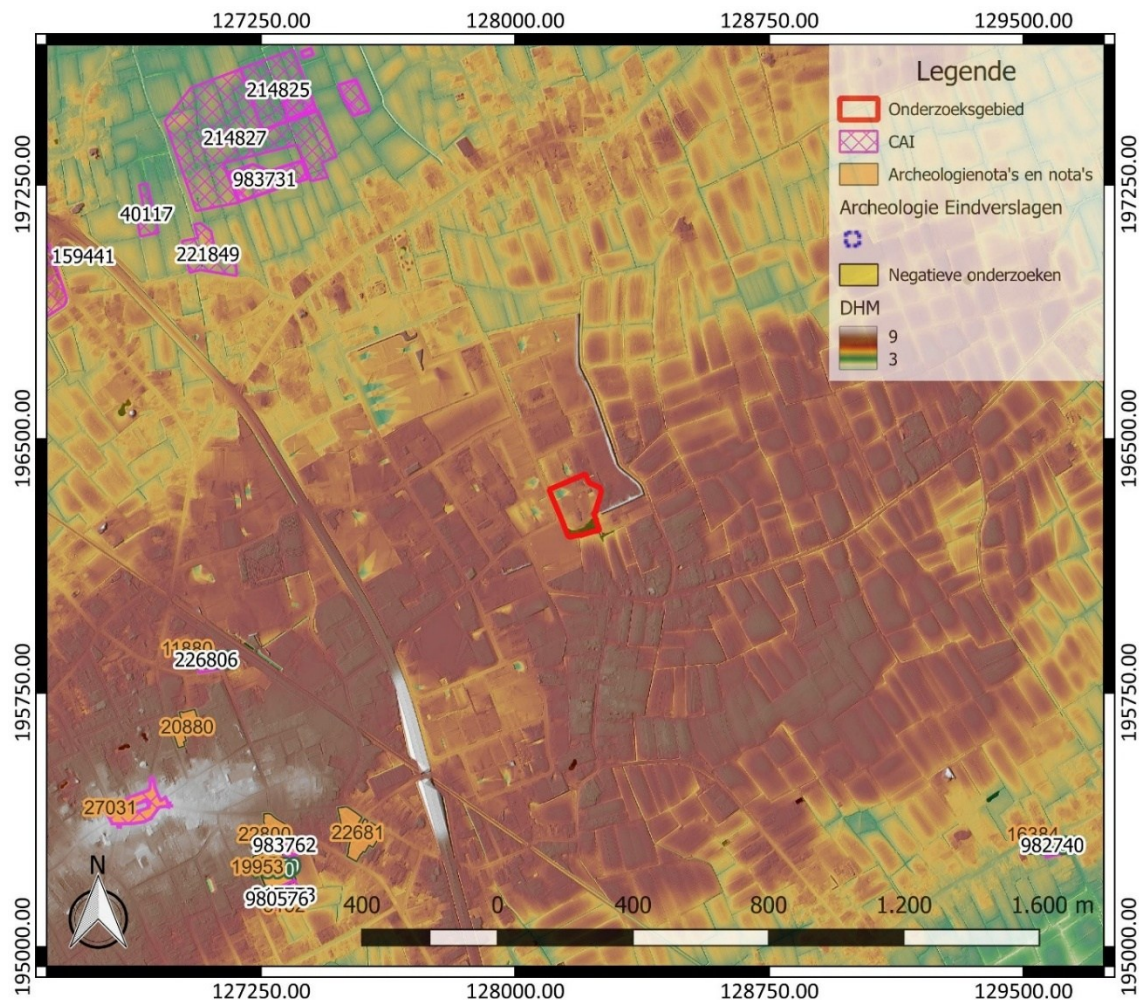
Figuur 21: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 22: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 23). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Figuur 23: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

In de nabije omgeving van het onderzoeksgebied zijn er nog geen archeologische waarden gekend. Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied zijn ter hoogte van de zandrug waar ook het onderzoeksgebied op gelegen is, gekende archeologische waarden aanwezig. De meeste hebben betrekking op de dorpskern van Zele. Ter hoogte van een eerste locatie ten zuidwesten van het onderzoeksgebied werd een opgraving uitgevoerd (CAI ID 217773).⁸ Bij deze opgraving werd een erf aangesneden uit de late ijzertijd. Ook zijn enkele perceelstructuren uit de nieuwe en de nieuwste tijd vastgesteld.⁹

Ten noorden ervan werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd dat voornamelijk sporen opleverde uit de nieuwste tijd (CAI ID 983762). Ter hoogte van dit terrein werd een hoge graad van verstoring

⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Rotstraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/217773> (geraadpleegd op 6 maart 2025).

⁹ Van Nuffel *et al.* 2020, 28-50

vastgesteld.¹⁰ Wat verder naar het noordwesten werd bij een proefsleuvenonderzoek enkel een kuil van onbepaalde datering vastgesteld (CAI ID 226806). Dit terrein bleek ook grotendeels verstoord.¹¹

Ter hoogte van het marktplein van Zele werden sporen aangetroffen, die dateren uit de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd (CAI ID 988982). Verschillende grafkuilen en knekelputten werden bij het proefputtenonderzoek aangesneden.¹²

Een terrein ten zuidoosten van het onderzoeksgebied dat duidelijk wat lager gelegen is, leverde bij een proefsleuvenonderzoek enkel recentere vergravingen of sporen op die in verband staan met teelten in beddenbouw (CAI ID 982740).¹³

De meeste gekende archeologische waarden in de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich ten noordwesten van het onderzoeksgebied in een gebied dat wel wat lager ligt dan het huidige onderzoeksgebied. Het Hof ten Goede is een omgracht kasteel met een eerste vermeldingen die teruggaan tot de eerste helft van de 15de eeuw (CAI ID 159441).¹⁴ Ter hoogte van twee locaties werden bij proefsleuvenonderzoek greppels en paalkuilen aangetroffen uit de 12de-13de eeuw (CAI ID 214825 en 214827).¹⁵ Bij metaaldetectie werd een 14de-eeuwse munt gevonden (CAI ID 40117).¹⁶

Een opgraving die in dit gebied is uitgevoerd, leverde acht houtskoolmeilers uit de Romeinse tijd (vroeg- en midden-Romeinse tijd) en vijf middeleeuwse erven uit de 11de tot 13de eeuw op (CAI ID 983731). Verder werden er ook twee spitsen gevonden uit het mesolithicum, het neolithicum of de bronstijd.¹⁷ Een tweede opgraving leverde onder meer een mogelijke rootkuil uit de vroege middeleeuwen, een 12de-eeuwse houtskoolmeiler, (laat)middeleeuwse greppels, 13de-14de-eeuwse extractiekuilen, boomplantgaten, een laatmiddeleeuwse afvalkuil, een 13de-eeuwse waterkuil en een 13de-14de-eeuwse potstal op (CAI ID 221849).¹⁸

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving die geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties geven, lichten we daarom hier niet afzonderlijk toe.

¹⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Dendermondebbaan 8-10 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/983762> (geraadpleegd op 6 maart 2025).

¹¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Koningin Astridplein [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/226806> (geraadpleegd op 6 maart 2025).

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Marktplein [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/988982> (geraadpleegd op 6 maart 2025).

¹³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Buffelstraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/982740> (geraadpleegd op 6 maart 2025).

¹⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Hof ten Goede [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/159441> (geraadpleegd op 6 maart 2025).

¹⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Wijnveld fase 4 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/214825> (geraadpleegd op 6 maart 2025); Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Wijnveld, fase 5 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/214827> (geraadpleegd op 6 maart 2025).

¹⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Hoek [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/40117> (geraadpleegd op 6 maart 2025).

¹⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Wijnveld vervolg fase 1-4 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/983731> (geraadpleegd op 6 maart 2025).

¹⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Wijnveld fase 1 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/221849> (geraadpleegd op 6 maart 2025).

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied blijkt gelegen op vrij grote afstand ten noordoosten van de dorpskern van Zele. Het kent een gunstige landschappelijke ligging op de noordwestelijke helling van een noordoost-zuidwest georiënteerde rug. In de omgeving zijn verschillende waterlopen aanwezig en er is sprake van een overgang van een matig natte naar een matig droge bodem. Archeologisch onderzoek in de ruime omgeving toont aan dat resten van de steentijd tot de nieuwste tijd kunnen voorkomen.

Vanaf de 18de eeuw beschikken we over historische kaarten en luchtfoto's om de gebruiksevolutie van het terrein te reconstrueren. Dit leert ons dat het terrein van in de nieuwe tijd tot ver in de 20ste eeuw in gebruik was als gras- of akkerland. Op een luchtfoto van 1979-1990 verschijnen de gebouwen en verhardingen die op heden nog aanwezig zijn. Wellicht heeft dit enige negatieve impact gehad op het bodemarchief. Bij de aanleg ervan lijkt het terrein ook genivelleerd. In het zuiden is een buffervijver aangelegd.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen een groot deel van het onderzoeksgebied worden bodemingrepen gepland. De voornaamste werken omvatten de sloop van de bestaande gebouwen en verhardingen. In het kader daarvan verwachten we bodemingrepen met een verstoringsdiepte die ligt tussen ca. 30 cm en 2,00 m. Ter hoogte van de uit te breken nutspuiten loopt de verstoringsdiepte mogelijk nog sterker op. Dit doet besluiten dat in een zone van ca. 12.193 m² het nog aanwezige bodemarchief mogelijk bijkomend bedreigd wordt.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijke ligging van het terrein en de reeds gekende archeologische waarden in de omgeving. We houden zowel rekening met het mogelijke voorkomen van sporensites als van artefactensites. Verder houden we er rekening mee dat bodemingrepen gerelateerd aan de bestaande bebouwing en verhardingen een negatieve impact gehad kan hebben op het bodemarchief. Over de precieze bewaringstoestand van het bodemarchief bestaat momenteel onduidelijkheid. Wel is duidelijk dat de geplande werken een bijkomende bedreiging voor het nog aanwezige bodemarchief vormen in een zone van ca. 12.193 m² waar bodemingrepen gepland worden. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig in de zone die bedreigd wordt door de geplande werken.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt.

Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein bebouwd, verhard of begroeid is.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient – afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek - ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

Figuur 24: Aanduiding van de zone waar verder vooronderzoek nodig is, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de sloop van de bestaande bebouwing en verhardingen diende een archeologienota opgesteld te worden. Het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door een gunstige landschappelijke ligging en in de ruime omgeving zijn reeds verschillende archeologische waarden gekend. We moeten op basis daarvan momenteel rekening houden met het mogelijke voorkomen van relevante archeologische resten uit de steentijd tot de nieuwe tijd. Verder is mogelijk enige aantasting van het bodemarchief te verwachten naar aanleiding van de oprichting van de huidige bebouwing en de aanleg van de huidige verhardingen. Een evaluatie van de impact van de geplande bodemingrepen geeft aan dat het bodemarchief binnen een zone van ca. 12.193 m² mogelijk bijkomend bedreigd wordt. Gezien het mogelijke archeologische potentieel van het terrein is daarom verder archeologisch vooronderzoek nodig.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Ampe, C./R. Langohr, 2006: Voorstel uitgewerkt voorbeeld erkenningsdossier waardevolle site voor bodem. Bolle akkers – Land van Waas. Bijlage 7: Waardevolle site Land van Waas, in: *Project waardevolle bodems in Vlaanderen. Eindverslag*, Brussel, 157-173.

Van Nuffel, J./R. De Brant/S. Gentbrugge/J. Hoorne, 2020: *Zelee – Rotstraat. Eindverslag archeologisch onderzoek - februari 2018*, Adegem (DL&H-Rapport 41).

Vermeire, S./G. De Moor/R. Adams, 2000: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 22 Gent*, Brussel.

4.2 Websites

Cartesius (2025)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2025)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Gemeente Zelee (2025)
<https://www.zelee.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2025)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2025)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2025)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbilans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2025)
<https://www.onderzoeksbilans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

